Førsteblad

1.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12

Fylke: Møre og Romsdal

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Vartdal

Emne:

Bygdelag: Nordre Vartdal

Oppskr. av: Rasafiel Ødegaard

Gard: Ødegaard

(adresse):

G.nr. 98 Br.nr. 1–2–

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Nr 1

Kjukeng er det sam er gjädsla Og stut-häy slaat er den sam ikkje er gjädsla.
Ja det er aaker sam er atlagt til eng. Utmarks slåt.
Var det slet-mark brukte ein lang-harv. Og der sam var steinunt ag ulent brukte ein stut-harv

Nr 2

Um vaaren lyt ein raka alt lauv og kvist, av smaa-häy marki. Helst brenner ein det uppe. Ein kallar det aa rydja. Smaa stein sam ein raka. Og slike sam laag uppaa marki sam ikkje var tyngre ein ein lyfte dei tak ein burt

Nr 3

I eldre tider veit eg ikkje dei gjarde naka med maren nei ein gjarde ikkje naka.

2253

for aa fremja grasvaksteren.
~~Ha~~.

Nr 4

Det hev vore brukt gräfting i minst 175 aar paa Vassjukeng. Ja der det var smaa vassiklar at dei slengde ned i fiske slag ag slikt rusk sam laag aa ratna til gjädsel Dei murte smaa stein hus sam dei lagde det inni ag det kalla dei räytehus. Naar elvi fläymde yver, tok dei det med seg.

Nr 5

Det var helst paa akeren at husdyr gjadselen var brukt Det var for ein 50 a 60 aar siden at ein byyja aa bruka husdyr gjädsel paa marki. Det ein läjvede naar aakeren var gädsla, det vart spreidd paa marki. Nei det var ikkje forskjel. Det var ikkje noka vis mengde.

Nr 6

Nei

Nr 7

Ja det var ~~k~~ anleg at fjøsen stad slik til at det sam seig ifraa gädsel dungen gjädsla sa vidt sam raad var. Her vart det kalla ~~lausig~~ lasig. Ja smaa gräftar. Nei ikkje ser namn paa eng sam vart

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

aararne vart helst lagde slik at dei gjädsla rünt seg sa vidt sam raad var.

Nr 8

Det var üm vaaren ein gjädsla marki. Ja det var greip ag reke ein brukte naar ein spreidde gjädselen ütyver aaker ag mark. Dei kjörde gjädselen ütyver ag delte ~~det~~ i lassel i 2 a 3 smaa düngar, ag det kallar ein til aa rada. Sa naar det var gjart, spreidde ein det. eller breider sam ein segjer. I eldre tider tok ein lyarka buskar aa lagde ut knart tungt uppaa. Og sa kjöyrde ein rünt aa smuldra det paa den maaten. Og sa gjekk ifraa nakre dager raka ein bürt alt rüsk sam künde vera i gjädselen ag paa marki. Naar ein daa skjöyrde bürt rydjar düngarne var det ferdig.

~~Nr 9~~

For ein 50 a 60 aar sidan brükte, dei greipar av tre med 3 tindar i. Og tre reker med eit jarn frame sam dei kallar skyfl. Na brukar ein dei vanlege jarngreipar ag jarnreker. ag gjädselhavar

2253

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Nr 9

Ja baade vaar og haust-
let ein dyri beite almark
Nei det var helst for at
krateri skulde taka maten
som ein bruka aa segje
Dei rekna vist ikkje med
anna ein bate for dyri
Nei dei beitte alt. Nei.

Nr 10

Dei siste 30 aar hev dei
beit lite engi. Og bare
lit um haustan. Og aldri
um vaaren

Nr 11

Dei slenge det utgyver med
ei greip. Um vaaren naar
ein ryde marki. Nei dei typp
rekna redskap kjenner ein
ikkje til her.

Nr 12

Ja sumarfjøs hadde kvar
mann. Men var det godt
ver let ein kyrne ligge
ute. Ja tildels der det hænd
slik til. Nei det var bare ein
sumarfjøs. Gjødsel var um
vaaren det vart spreit.

Nr 13

I gamal tid vart det
bruket sama garder til
smaaape og det kallar
dei ~~Kvie~~ Kvie

2253

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Nr 14

Det er ikkje vore brukt her

Nr 15

Her brukte dei aa gjæta for byåren og vorg inn til for ei 70 a 80 siden. Dei var det kuar sine mater til aa gjæta. Og freta dei ta udyr daa gekk det namn av huse aa ga-ga udyre.

Nr 16

Det her ikkje vore brukt her

Nr 17

Ja dei som sanka sammen buskapen fekk mat naar dei kom til mjølkarplassen.

Nr 18

Nei

Nr 19

Det vert brukt namn som hesjastøå, er bruk som namn paa engstykker. Og skål vert brukt som namn sæter valen

Nr 20

Her hev det ikkje vore slege paa skålen

Nr 21

Ja med bang og tare og fiske anfal. Det vart slengt utgner

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

M.o.R.

I samarbeid med
KULTURGEOGRAFISK REGISTRERING
PÅ VESTLANDET

Vartdal

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på sama ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mennsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Karet hekk på stonga bak ryggen åt den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampla over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverike. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Den slags bære greide er ukjent her paa vaare kantar

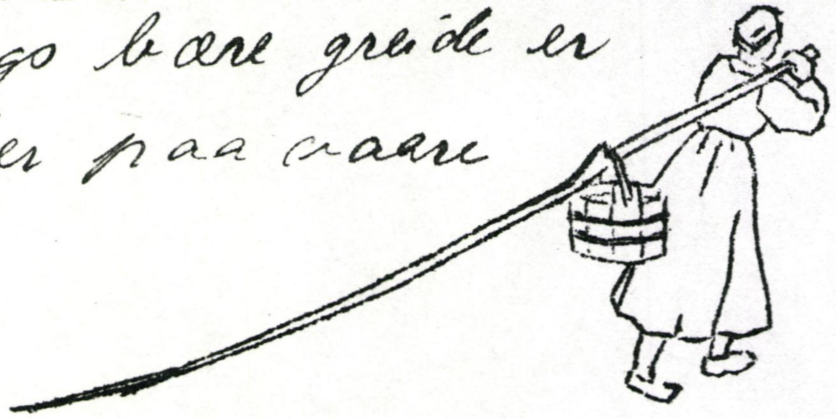

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ? Nei

Har ein bruka kumøkk til brensel ? Nei

Rasofiel Ødegaard

2238
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
adr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY